

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2016-044**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN TIENEN - VERBINDINGSSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN, E. DIRIX
& G. VERBELEN
NOVEMBER 2016

PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2016J288

1. Programma van maatregelen

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Gemotiveerd advies

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van de initiatiefnemer bureauonderzoek uitgevoerd. In het plangebied wordt de bouw van een verkaveling bestaande twee huizenreeksen met elk drie loten op nog niet in gebruik terrein. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Binnen het projectgebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. In een straal van 1000 meter zijn er wat archeologische resten aangetroffen, daterende vanaf de Steentijd tot en met de Nieuwe Tijd. Het plangebied zou dus mogelijk archeologische resten vanaf de Steentijd kunnen bevatten. Hierbij handelt het vermoedelijk om artefactvondsten uit de Steentijden en/of grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de Metaaltijden tot Nieuwe tijd.

De kans op het aantreffen van bewaarde steentijdsites is evenwel gering doordat er zich rond het onderzoeksgebied – dat zelfs als onder bebouwing gekarteerd staat – colluviale bodems bevinden (erosiegevoelig). Om deze reden wordt er dan ook zowel geen landschappelijk bodemonderzoek aan de hand van boringen als een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd.

Verder is de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en archeologische vondsten op het terrein is niet van die aard dat geofysisch onderzoek de aan- of afwezigheid van een waardevolle archeologische site kan bevestigen of uitsluiten.

Een veldkartering kan daarentegen enkel een indicatie leveren uit welke periode vondsten in de bouwvoor aanwezig zijn. De kans is hierbij aanwezig dat deze grond (deels) is aangevoerd, bijvoorbeeld voor bemesting van het terrein. Anderzijds kan het ontbreken van vondsten niet direct worden geïnterpreteerd als het afwezig zijn van archeologische waarden: indien de bodem juist intact is, zijn aan het oppervlak geen materialen te vinden. Het terrein ligt braak, maar is begroeit met grassen, onkruid, ed. Hierdoor is het niet mogelijk een veldkartering uit te voeren.

Wel dient er een proefsleuvenonderzoek plaats te vinden. Het projectgebied kan immers waardevolle archeologische resten bevatten. Indien er tijdens het proefsleuvenonderzoek waardevolle sporen worden aangetroffen, kan dit onderzoek gevolgd worden door een eventuele opgraving.

Programma van maatregelen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Technische Fiche

Naam & adres initiatiefnemer:

NV Rimanque
Kabbeekvest 73A
3300 Tienen

Opdrachtnemer:

ARCHEBO bvba
Merelnest 5
3470 Kortenaken

Projectleiding:

Jan Claesen

Erkend archeoloog:

OE/ERK/Archeoloog/2015/00014

Locatie:

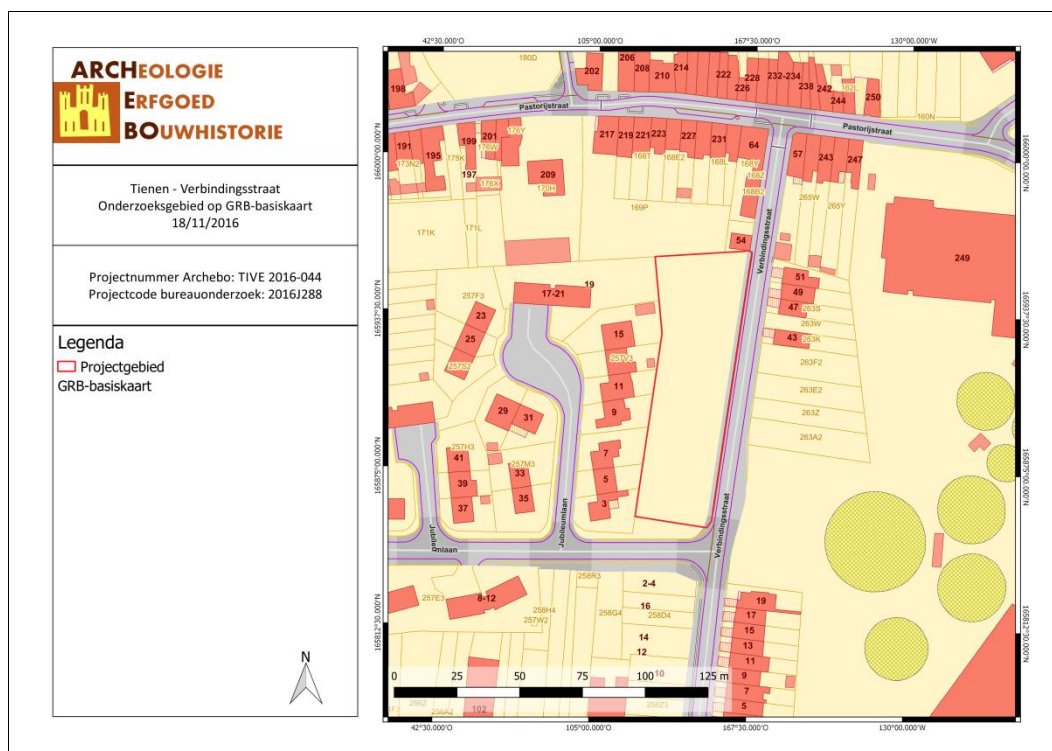
Vlaams-Brabant, Beersel, Alseberg,
Gemeenveldstraat

Coördinaten :

A	X	191648,7
	Y	165960
B	X	191687,1
	Y	165962,9
C	X	191670,4
	Y	165852,7
D	X	191642,2
	Y	165856,7

Kadastrale percelen:

Afdeling 4, sectie C, perceel 264L

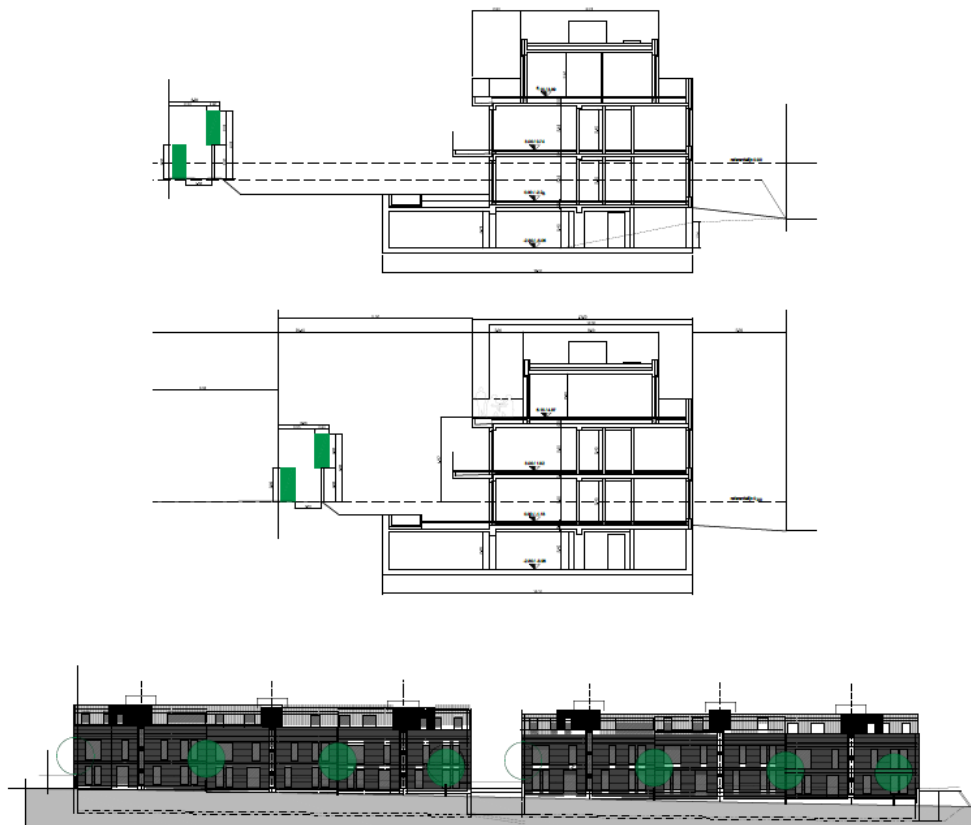

Aanleiding van het vooronderzoek

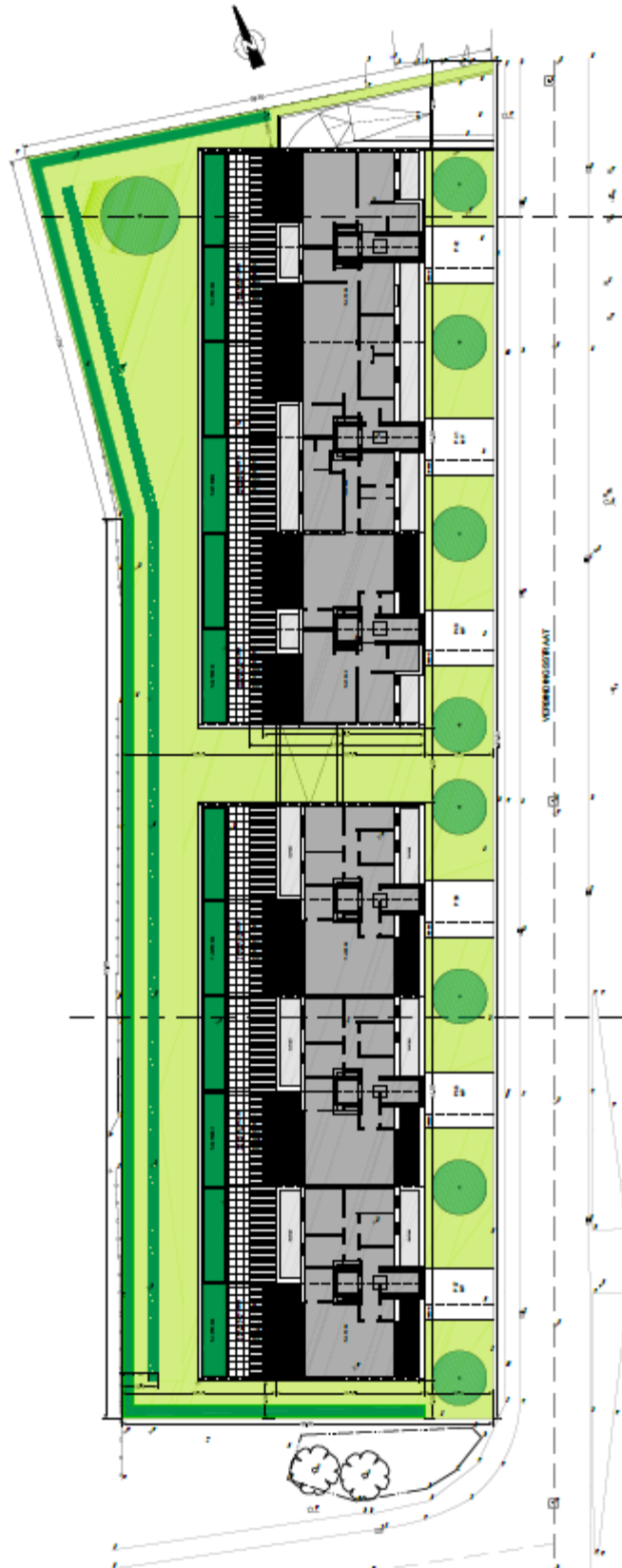
Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van NV Rimanque een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de opdrachtgever twee gebouwen elk bestaande uit drie huizen (verkaveling van 6 loten) gerealiseerd worden op tot nu braak liggend terrein. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Het onderzoeksgebied ligt ten zuidoosten van het centrum van de stad Tienen, in het gehucht Grimde. In het noorden wordt het begrensd door percelen aan de Pastorijstraat. Zuidelijk vormt de kruising tussen de Verbindingsstraat en de Jubileumstraat de grens van het onderzoeksgebied. Ten oosten van het perceel loopt de Verbindingsstraat. Westelijk wordt het perceel ingesloten door kleinere percelen van een vertakking van de Jubileumlaan. Het terrein bevindt zich tussen 50,9 en 52,1 m boven de zeespiegel.

De plannen tonen de bouw van twee gebouwen elk bestaande uit drie woningen met verharding en ruimte voor een groene zone. De plannen en doorsneden geven aan dat het nieuwe gebouw zal onderkelderd worden tot op een diepte van ca. 3 m onder het maaiveld. Verder wordt er verharding voorzien en een groene zone. Deze ingrepen in de bodem geven een aanleiding tot archeologisch onderzoek.

Figuur 2: Bouwsneden (N.V. Rimanque, 2016).

Figuur 3: Bouwplan (N.V. Rimanque, 2016).

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Het onderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten vanaf de Steentijd tot de Nieuwe tijd, waarbij het vermoedelijk zou gaan om artefactvondsten uit de Steentijden en/of grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de Metaaltijden tot de Nieuwe tijd. Echter, in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied – dat zelf als onder bebouwing (OB) gekarteerd staat – bevinden zich colluviale bodems. Hierdoor is de kans op het aantreffen van goed bewaarde steentijdsites gering.

Cartografisch onderzoek toont de afwezigheid van bebouwing in de 18de en 19de eeuw. Vroegere periodes zijn onduidelijk omwille van het ontbreken van cartografische bronnen. Latere cartografische bronnen tonen eveneens geen bebouwing.

ARCHEBO bvba stelt om deze reden verder onderzoek aan de hand van een proefsleuvenonderzoek voor.

Randvoorwaarden

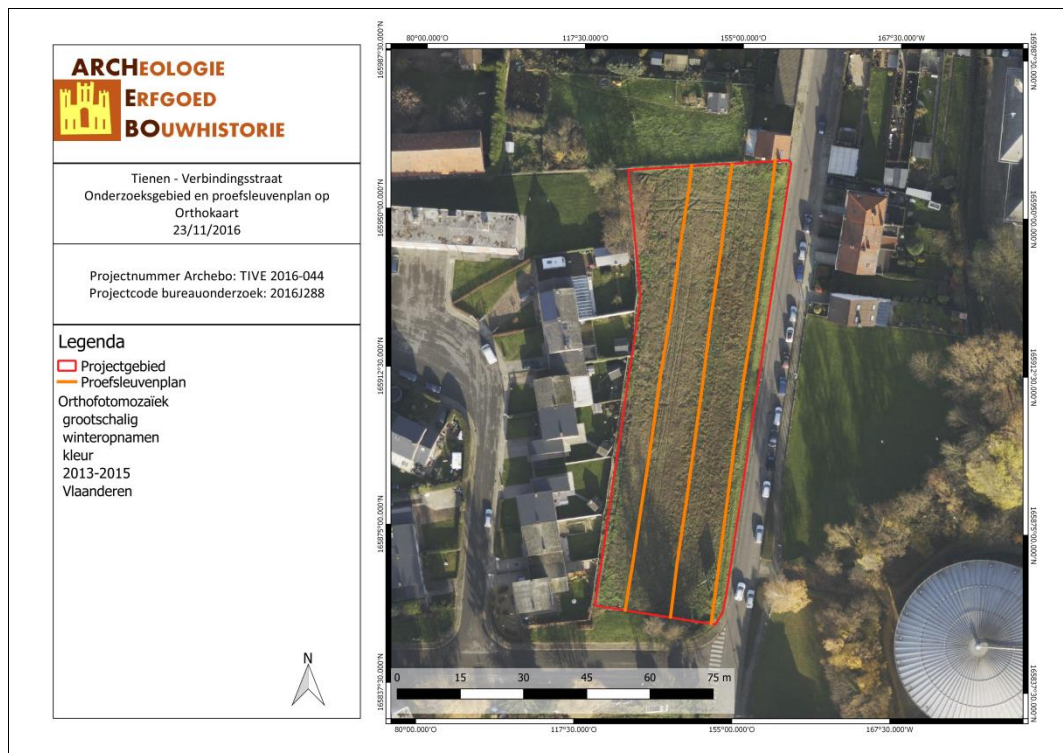
Gezien het terrein nog niet in het bezit is van de opdrachtgever en de huidige eigenaar geen ingrepen toestaat, adviseert Archebo bvba een uitgesteld onderzoek met in greep in de bodem.

Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

Over het gehele terrein dient er een **proefsleuvenonderzoek** plaats te vinden. Het doel van een onderzoek door middel van proefsleuven is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkte maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Om een dekkingpercentage te bereiken van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 10 meter. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters (of dwarssleuven) kan een dekkingpercentage van 12,5 % bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit beargumenteerd. Voor de uitvoering van dit onderzoek worden de vereisten gesteld in de Code van de Goede Praktijk gevolgd. Indien er wordt van afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

De oriëntatie van de sleuven is zo gekozen zodoende dat ze dwars op de Grote Gete liggen en omdat dit de makkelijkste werkmethode is.

Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied en het proefsleuvenplan op de Orthokaart (Geopunt, 2016).

- Is het **MOGELIJK** deze methode toe te passen op het terrein? Ja.
- Is het **NUTTIG** deze methode toe te passen op het terrein? Ja, een proefsleuvenonderzoek is het middel bij uitstek om het bestaan van een mogelijke archeologische sporensite aan te tonen.
- Is het overdreven **SCHADELIJK** voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein? Neen.
- Is het **NOODZAKELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)? Ja.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand binnen het projectgebied een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan gedaan worden over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.

Figurenlijst

<i>Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied op het GRB (Geopunt, 2016).</i>	3
<i>Figuur 2: Bouwsneden (N.V. Rimanque, 2016).</i>	4
<i>Figuur 3: Bouwplan (N.V. Rimanque, 2016).</i>	5
<i>Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied en het proefsleuvenplan op de Orthokaart (Geopunt, 2016).</i>	7

Bibliografie

Bodemkaart Vlaanderen, <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/bodemloketten.html/>.

Centrale Archeologische Inventaris (CAI), <https://cai.onroenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen, <http://www.geopunt.be/>.

Inventaris van het Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

Nationaal Geografisch Instituut (NGI), <http://www.ngi.be/topomapviewer/public/>.